

ZŁOTY JUBILEUSZ MUZEUM ROLNICTWA W CIECHANOWCU

Streszczenie

W artykule przedstawiono historię Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu oraz posiadane zbiory i działalność merytoryczną poszczególnych działów.

Słowa kluczowe: rolnictwo; historia; muzeum; jubileusz; Polska

Rok 2012 jest szczególnym w życiu Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu. Jest to rok pięknego jubileuszu 50-lecia istnienia. Na przestrzeni lat z małego, regionalnego Muzeum stało się placówką znaną i liczącą w skali kraju. Znaną również poza jego granicami. Choć położone z dala od wielkich aglomeracji, cieszy się ogromną popularnością wśród licznie odwiedzających je turystów. Zwiedzający są oczarowani urokliwym położeniem Muzeum i urządzone w nim wystawami. Każdy ze zwiedzających może znaleźć „coś dla siebie wedle zainteresowań”. Wszystkie wystawy muzealne są urządzone w bardzo czytelny, ale zarazem merytoryczny sposób, tak aby trafiały zarówno do dzieci i młodzieży szkolnej oraz bardziej wymagającego turysty. Kto odwiedził choć raz to miejsce, zazwyczaj wraca tu ponownie z wielką ochotą, bo to miejsce przyciąga jak magnes.

Ale cofnijmy się o 50 lat. Jest marzec 1962 r. W prowincjonalnym Ciechanowcu na Podlasiu powstaje Towarzystwo Miłośników Ciechanowca, społeczna organizacja założona przez bardziej światłych obywateli tego grodu nad Nurcem. Za jeden z najważniejszych celów swego działania Towarzystwo uznaje utworzenie w Ciechanowcu Muzeum Rolnictwa pod patronatem wybitnego polskiego przyrodnika, prekursora nauk przyrodniczych w dobie Oświecenia, księdza Krzysztofa Kluka (1739-1796), oraz odbudowanie neoklasycystycznego pałacu w Nowodworach razem z otaczającymi go zabudowaniami i zdewastowanym zabytkowym parkiem, jako siedziby przyszłego Muzeum. Od słów członkowie Towarzystwa szybko przeszli do czynów. Już na początku września 1962 r., dzięki ich staraniom, ówczesne władze miasta wydały zgodę na podjęcie starań o utworzenie muzeum.

Ludźmi najbardziej zaangażowanymi w prace nad powstaniem Muzeum są: miejscowy lekarz, Paweł Olszewski i nauczyciel Szkoły Podstawowej, mgr Kazimierz Uszyński - późniejszy wieloletni dyrektor. To właśnie oni, przy pomocy wielu innych osób, pozyskują pierwsze eksponaty do zbiorów Muzeum - przekazywane jako dary. W pierwszych latach swego istnienia Muzeum działa wyłącznie na zasadach społecznych. Ówczesną siedzibą Społecznego Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka jest budynek dawnej remizy strażackiej, zaadoptowany jako magazyn do gromadzenia eksponatów. W nim organizowane są pierwsze wystawy i spotkania muzealne. Ważną datą w życiu ciechanowieckiego Muzeum jest rok 1968. Wtedy to Muzeum zostaje przekształcone w instytucję państwową, posiadającą własny statut, stałe kierownictwo, budżet i obejmuje swym działaniem „Białostocką i przyległe tereny Mazowsza i Podlasia”. W tymże czasie już od 1966 roku trwają intensywne prace nad odbudową ze zniszczeń wojennych pałacu i pozostałych obiektów XIX-wiecznego zespołu pałacowo-parkowego. Prace szły dość sprawnie, aczkolwiek nie bez przeszkód. Zakończyły się

sukcesem w maju 1970 r., kiedy pałac w Nowodworach przekazano oficjalnie na nową siedzibę Muzeum. W czerwcu 1971 r. otwarto w nim pierwszą stałą ekspozycję.

W kolejnych latach swej działalności Muzeum sukcesywnie przejmowało i remontowało kolejne budynki znajdujące się w zespole pałacowo-parkowym: powozownię, młyn wodny, stróżówkę leśniczego, stajnię, oficynę oraz zaczęło zagospodarowywać przypałacowy park. Od początku lat 70. zaczął powstawać w obrębie terenu pałacowego skansen mazowiecko-podlaski. Z biegiem lat Muzeum w Ciechanowcu stawało się coraz prężniej działającą placówką muzealną. Jej ustawiczny rozwój pociągał za sobą zwiększanie kadry naukowej i powstawanie coraz nowszych działów merytorycznych. W obecnej strukturze Muzeum posiada ich aż dziesięć: Etnograficzny, Historyczno-Artystyczny, Budownictwa Wiejskiego, Techniki Rolniczej, Weterynarii (Muzeum Weterynarii), Historii Uprawy Roślin Gospodarskich, Historii Chowu i Hodowli Zwierząt Gospodarskich, Tradycji Zielarskich, Oświatowo-Promocyjny, oraz Bibliotekę. Czym się one zajmują na co dzień i jakie posiadają zbiory?

Rys. 1. Twórcy Muzeum: z prawej lekarz Paweł Olszewski i z lewej mgr Kazimierz Uszyński (dyrektor Muzeum 1962-2002)

Fig. 1. Creators of the Museum: on the right doctor Paweł Olszewski and on the left MSc Kazimierz Uszyński (director of the Museum 1962-2002)

Dział Etnograficzny jest najstarszym działem Muzeum. Bada on i dokumentuje kulturę materialną ludności wiejskiej na przełomie XIX/XX w. z pogranicza Mazowsza i Podlasia. Wśród licznych zbiorów działu na szczególną uwagę zasługuje kolekcja ponad 100 brańskich dywanów dwuosnowowych, około 250 obrazów religijnych, narzędzia rolnicze w postaci soch, radeł, pługów, ponad 40 drewnianych bron laskowych i beleczkowych oraz pojazdów konnych w postaci wozów, sań i bryczek. Dodać do tego należy kolekcję ponad 40 jarzem

różnej konstrukcji oraz taką samą ilość uprzęży. Dział dysponuje obszernym zbiorem różnego rodzaju narzędzi tkackich, w tym także narzędzia i wyroby wiejskich rzemieślników kowali, garncarzy, szewców, plecionkarzy, rymarzy, garbarzy. Interesujący i bogaty jest zbiór sprzętów gospodarstwa domowego, w tym mebli, zastawy stołowej, garnków, moździerzy i rondli. Równie bogata jest kolekcja ubrań w postaci kilkudziesięciu kożuchów, burek, koszul jak również makatek, obrusów i firanek. Do działu etnograficznego należą 24 ekspozycje stałe rozmieszczone w obiektach skansenowskich, w tym wnętrza 5 chat z pogranicza Podlasia i Mazowsza. W Dziale Etnograficznym znajduje się wystawa pisanek, wyjątkowa nie tylko w Polsce. Wszystkie chaty mają zróżnicowane (w zależności od ich pochodzenia) wyposażenie wnętrza. Zależnie od roku obrzędowego w ich wnętrzach są prezentowane inscenizacje świąt Bożego Narodzenia, Wielkanocy czy Zielonych Świątek.

Dział Historyczno-Artystyczny powstał w 1969 r. Zgodnie z nazwą gromadzone są w nim dokumenty związane z życiem społeczności wiejskiej na Podlasiu oraz dzieła plastyczne o tematyce wiejskiej. Liczące ponad 5 500 pozycji zbiory historyczne, są dość silnie zróżnicowane. Główny ich zrząd stanowią rękopisy pochodzące z XIX wieku, choć nie brak tu również ciekawych dokumentów z XVI-XVIII stulecia. Badacze dziejów wsi podlaskiej i mazowieckiej mogą znaleźć w zbiorach tego działu materiały do takich tematów jak: stosunki majątkowe na wsi, dzieje ziemiaństwa polskiego, historia spółdzielczości wiejskiej i wielu innych.

Rys. 2. Dyrektor Muzeum mgr Dorota Łapiak podczas parady zabytkowych ciągników
Fig. 2. Director of the Museum Msc Dorota Łapiak during the parade of antique tractors

Do najcenniejszych zabytków historycznych działu należą m.in.: Archiwum Rodziny Augustynowiczów-Ciecierskich z Bacik - kolekcja licząca blisko 1 000 rękopisów i druków ulotnych - będące poważnym źródłem wiedzy o ziemiaństwie podlaskim XVI-XIX wieku, kolekcja kilkuset map i planów z terenu powiatu Bielsk Podlaski, sporządzona w czasie dwudziestolecia międzywojennego, oraz spuścizna po docencie Józefie Włodku - ziemianinie podlaskim, człowieku który zebrał i ocalił od zapomnienia dzieje kilkuset majątków podlaskich.

Zbiory artystyczne działu, liczące około 1 500 pozycji, to głównie malarstwo współczesne - pokłosie licznych plenerów wiejskich, organizowanych przez Muzeum Rolnictwa od blisko trzydziestu lat. Obok obrazów poplenerowych wyróżnia się kolekcja rzemiosła artystycznego z przełomu wieku XIX i XX. Dział Historyczno-Artystyczny organizuje corocznie kilka wystaw czasowych.

Dział Budownictwa Wiejskiego bada, dokumentuje oraz

translokuję na teren skansenu obiekty charakterystyczne dla podlaskiego i mazowieckiego budownictwa drewnianego od XVIII do I poł. XX w. Dział obejmuje 51 obiektów z pogranicza Podlasia i Mazowsza. Zabudowa skansenu to 47 obiektów drewnianych, głównie z XVIII i XIX wieku, umieszczonych w trzech sektorach skansenu. Sprawny i pracujący młyn wodny zbudowany w połowie XIX wieku jest jedynym budynkiem *in situ*. Malowniczy krajobraz, bogata konfiguracja terenu i architektura młyna są przykładem najciekawszego zabytku techniki w kraju. Pozostałe budynki zostały tu przeniesione.

W skansenie jest 9 chat, dwór ziemiański, 2 maneże (obudowa kieratów), 2 spichlerze dworskie (lamusy), kuźnia, bróg na siano, 4 stodoły, 3 obory, wiatrak typu koźlak, gajówka oraz spichlerze chłopskie. W 2010 r. skansen uzupełniły obiekty sakralne: kościół i dzwonnica z miejscowości Boguty Pianki oraz wikarówka z Kuleszy Kościelnych.

We wnętrzach przeważającej części obiektów skansenowskich znajdują się ekspozycje stałe, a w niektórych chatkach są zorganizowane pokoje gościnne. Obiekty otoczone są ogródkami przydomowymi, płotami plecionymi, spagowymi i sztachetowymi. Ciekawa jest mała architektura: gołębnik słupowy, kapliczka czy pasieka składająca się z ponad 30 uli kładowych i skrzynkowych, oraz studnia typu żuraw, ubikacja wiejska, tzw. sławojka, i wędzarnia dworska.

Rys. 3. Pałac Muzeum Rolnictwa
Fig. 3. Palace of the Museum of Agriculture

Rys. 4. Dworek myśliwski
Fig. 4. Hunting manor-house

Dział Techniki Rolniczej gromadzi, konserwuje i upowszechnia zbiory z zakresu szeroko pojętej techniki rolniczej, czyli maszyny i narzędzia rolnicze produkcji polskich fabryk i wytwórni, jak również napływających do Polski z krajów sąsiednich. Wszystkie ekspozycje Działu mają na celu pokazanie historycznego ciągu rozwojowego w polskiej myśli technicznej i zachodzących w niej przemianach, zwłaszcza na terenach północno-wschodniej Polski. Ukazują one również infiltrację rolniczego przemysłu zagranicznego na te ziemie.

Dział zbiera także wszelkie dokumenty dotyczące historii fabryk i wytwórni maszyn i narzędzi rolniczych na ziemiach Polskich, oraz pamiątki po ich właścicielach i ludziach nauki związanych z tą dziedziną przemysłu.

Dział Techniki Rolniczej został utworzony 1 sierpnia 1971 r. Mimo, że powstał formalnie dopiero w 1971 r., to już od pierwszych wyjazdów penetracyjnych, kiedy Muzeum działało jeszcze wyłącznie na zasadach społecznych, nie sposób było pominąć maszyn, a przede wszystkim narzędzi rolniczych stosowanych w gospodarstwach wiejskich. Poważniej i na szerszą skalę zaczęto gromadzić zbiory Działu, gdy zarysowała się perspektywa zaadoptowania dawnej powozowni dworskiej z 1866 r. w celu utworzenia ekspozycji przedstawiającej transport wiejski. Z uwagi na małą powierzchnię wystawową powozowni (120 m²) w zestawieniu z dużymi wymiarami eksponatów postanowiono dobudować do niej pawilon wystawowy. Projekt koncepcyjny pawilonu o powierzchni 450 m² wykonał prof. Ignacy Tłoczek. W pawilonie tym znajduje się stała wystawa narzędzi i maszyn rolniczych. Eksponaty działu udostępniane są zwiedzającym również w plenerze, w maneżu oraz na wystawach innych działów.

Dział posiada w zbiorach ponad 800 eksponatów, z czego prawie 600 stanowią narzędzia i maszyny rolnicze. W ostatnim okresie zostały odrestaurowane dwie duże kolekcje działu, tj. największy w Polsce muzealny zbiór zabytkowych ciągników (29 szt.) pochodzących z lat 1922-1990 oraz 6 lokomobili parowych. Wśród nich są bardzo rzadkie i cenne egzemplarze, np. ciągniki niemieckiej firmy Lanz oraz pierwsze powojenne Ursusy C-45. Odrestaurowane ciągniki i lokomobile można zobaczyć w trakcie pracy podczas festynów organizowanych na terenie Muzeum.

Dział Techniki Rolniczej od wielu lat ściśle współpracuje z prof. dr. hab. inż. Czesławem Waszkiewiczem - kierownikiem Katedry Maszyn Rolniczych i Leśnych na Wydziale Inżynierii Produkcji SGGW w Warszawie.

Muzeum Weterynarii zostało otwarte w czerwcu 1982 r. formalnie będąc działem Muzeum Rolnictwa. Jednak ze względu na unikalność tematu, kompletność zbiorów, jak i znaczenie krajowego środowiska weterynaryjno-historycznego zostało podniesione do godności muzeum. Gromadzi ono przedmioty dokumentujące dzieje lecznictwa zwierząt na ziemiach polskich. Najliczniejszą grupę stanowi kolekcja narzędzi lekarsko-weterynaryjnych, a także podkowy, sprzęt laboratoryjny, apteczny, leki i biopreparaty. Obok tego w zbiorach znajdują się liczne dokumenty związane z pracą lekarzy weterynarii, historią szkół i organizacji weterynaryjnych w Polsce. Posiada podręczniki, skrypty oraz czasopisma głównie z XIX i początków XX wieku, zarówno polskie, jak i zagraniczne. Autorem scenariusza wystawy jest prof. dr hab. Jan Tropiło.

Rys. 5. Widok na skansen
Fig. 5. View of Museum

Dział Historii Uprawy Roślin Gospodarskich od momentu powołania w 1982 r. zajmuje się gromadzeniem, opracowy-

waniem i upowszechnianiem wiedzy o dziejach uprawy roli i hodowli roślin użytkowych na terenie Polski, a szczególnie jej północno-wschodnich rejonów. Poczynania wystawiennicze i edukacyjne działu koncentrują się na zagadnieniach związanych z uprawą roli i poszczególnych gatunków roślin, ich ochroną, pielęgnacją i wykorzystaniem, także w ujęciu historycznym.

Rys. 6. Wiatrak "Koźlak"
Fig. 6. Windmill "Koźlak"

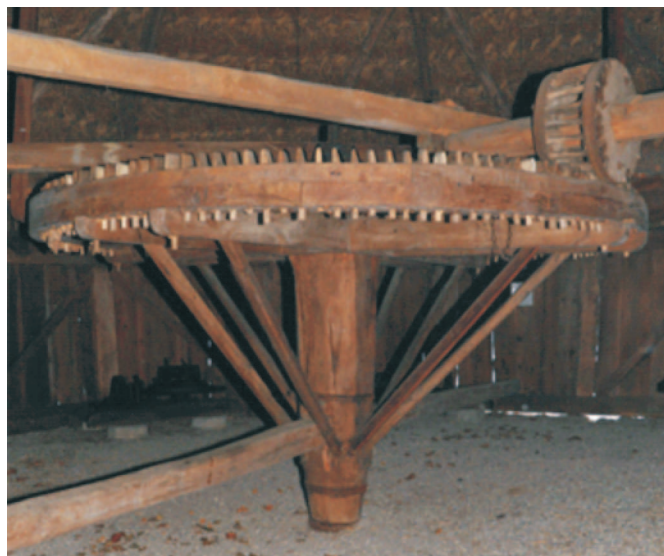
Dział zbiera, opracowuje i przechowuje eksponaty i wszelkie świadectwa materialne dotyczące uprawy i hodowli roślin, a ostatnimi laty także leśnictwa. Dotychczas zgromadzono w dziale prawie 800 eksponatów i kilkaset przedmiotów oraz wydawnictw i druków stanowiących materiały wystawiennicze. Dział organizuje również wystawy czasowe i konferencje o tematyce uprawowej i leśnej. Na początku 2000 r. Muzeum wspólnie z Nadleśnictwem Rudka zorganizowało na terenie muzealnym Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej „Zagroda Leśna”, nad którym Dział sprawuje swoją opiekę. Zadaniem Ośrodka jest propagowanie wiedzy o środowisku naturalnym i leśnictwie, podnoszenie świadomości i kultury ekologicznej w społeczeństwie, a szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

Dział Historii Uprawy Roślin Gospodarskich ma pod swoją pieczę przyzagrodowe ogródki w skansenie i dba, aby stanowiły one odpowiednią oprawę przyrodniczą dla zgromadzonych tam wiejskich zagrod. W ogródkach skansenowskich uprawiane są tradycyjne dla wsi podlaskiej kwiaty, np.: malwy, nagietki, goździki, floksy, złote kule, liliowce „smolinosy”, narcyzy, piwonie i wiele innych, a także rośliny zielarskie i warzywa. Na niewielkich działkach wśród zabudowy skansenowskiej uprawia się popularne niegdyś, a dzisiaj odchodzące w zapomnienie rośliny: pasternak, bób, proso, len, ber oraz zboża i ziemniaki.

Rys. 7. Powozownia
Fig. 7. Coach house

W scenerii tych upraw odbywają się różne pokazy prac polowych i obrzędów w trakcie organizowanych w Muzeum imprez plenerowych, np. dożynek. Pod opieką działu znajduje się również zabytkowy XIX-wieczny park krajobrazowy o powierzchni 16 ha. Na jego terenie występuje około 100 gatunków drzew i krzewów, w tym 19 pomników przyrody.

Rys. 8. Kierat z górnym napędem
Fig. 8. Horse gear with upper drive

Dział Historii Chovu i Hodowli Zwierząt Gospodarskich został wyodrębniony w strukturze Muzeum w 1983 r. Od 1987 r. Dział posiada stałą ekspozycję, której scenariusz wystawy opracował pracownik naukowy SSGW w Warszawie - prof. dr hab. Jerzy Morstin.

W dziale zostało zebranych i opracowanych ponad 2 650 zabytków.

Interesującym uzupełnieniem ekspozycji są rozmaite zwierzęta, żyjące na terenie Muzeum. Mamy tu rodzime rasy zwierząt gospodarskich, jak np. niewielkie owce - wrzosówki, czy nieco większe świniarki. Licznie reprezentowane są ptaki domowe. Spotkać można w Muzeum m.in. starą rasę kur zielononózek, kaczki piżmowe z Kuby, czy gęsi kubańskie z Azji. Są też ptaki ozdobne. W zagrodzie podziwiać można kaczki, czy kury o wymyślnych kształtach i upierzeniu. Przy pałacu zaś - drobiową arystokrację - pawie, a także żurawie.

Dział Tradycji Zielarskich utworzony został w 1984 roku. Do stałych zadań działu zielarskiego należy opieka nad *Ogrodem roślin zdatnych do zażycia lekarskiego* oraz ekspozycją stałą *Tradycje zielarskie*. Pracownicy działu gromadzą i opracowują eksponaty, z których większość jest prezentowana na wystawie stałej. Bardzo ważnym zadaniem, któremu ma służyć dział zielarski jest rozpowszechnianie i propagowanie szacunku dla darów przyrody. Pomocne w tym są lekcje muzealne organizowane w ogrodzie dla młodzieży szkolnej i praktyki studenckie. Ponadto z dobrodziejstw „ziołowej apteki” mogą korzystać wszyscy odwiedzający Muzeum Rolnictwa przy okazji letnich imprez okolicznościowych.

Dział Oświatowo-Promocyjny powstał w strukturze organizacyjnej Muzeum w styczniu 1978 roku. Jego rolą jest przede wszystkim popularyzacja zbiorów Muzeum przez prowadzenie działalności edukacyjnej, udostępnianie zbiorów zwiedzającym (ponad 60 tys. turystów rocznie), do celów edukacyjnych i naukowych oraz zapewnienie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów. Dział zajmuje się także publikowaniem i rozpowszechnianiem katalogów, przewodników wystaw, wyników prowadzonych badań naukowych i opracowań oraz wydawnictw popularnonaukowych.

Biblioteka Muzeum funkcjonuje od 1965 r. Zbiory stanowią głównie dary przekazane przez Centralną Bibliotekę Rolniczą, SGGW w Warszawie, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach oraz okazowe egzemplarze przekazywane przez Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne w Warszawie, a także przez osoby prywatne. Kompletowanie księgozbioru prowadzi się pod kątem potrzeb wynikających z charakteru działalności Muzeum. Nabywane są przede wszystkim książki oraz czasopisma z zakresu nauk rolniczych i im pokrewnych, a także z dziedzin uzupełniających wiedzę rolniczą (historia, archeologia, etnografia i nauki przyrodnicze).

Rys. 9. Żniwa w Muzeum Rolnictwa
Fig. 9. Reaping time in the Museum of Agriculture

Zbiory biblioteki liczą ponad 10 000 woluminów druków zwartych, 1 850 czasopism (głównie rolniczych i regionalnych) i znaczny zbiór czasopism rolniczych z końca XIX i początku XX wieku. Szczególne miejsce w bibliotece mają zbiory starodruków. Wśród nich znajduje się m.in. komplet dzieł patrona Muzeum ks. Krzysztofa Kluka. Na uwagę zasługuje również bogaty zbiór książek z zakresu weterynarii, który należy do największych i najbardziej reprezentatywnych w tej dziedzinie w Polsce. Z księgozbioru korzystają głównie uczniowie i studenci, rolnicy, osoby poszukujące materiałów do prac naukowych i badawczych.

Na przestrzeni minionych lat Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu wyrosło na poważną placówkę muzealno-naukową z własną działalnością badawczą oraz publicystyczną i mnogością oferty programowej. Swoją ustawiczny rozwój zawdzięcza niestrudzonej pracy dyrektora mgr. Kazimierza Uszyńskiego, a od 2002 r. dyrektora mgr Doroty Łapiak - ludzi z pasją, wizją i poczuciem należytego obowiązku, którzy wspierani byli i są przez liczne grono pracowników i przyjaciół Muzeum.

Od początku swej działalności ciechanowieckie Muzeum starało się nawiązywać ścisłą współpracę z innymi placówkami naukowymi. Wieloletnie kontakty merytoryczne zaowocowały podpisaniem jeszcze w latach 80. umowy partnerskiej ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Wielu jej pracowników naukowych było lub jest członkami Rady Muzeum w Ciechanowcu. Szczególne zasługi dla swego rozwoju Muzeum zawdzięcza prof. Czesławowi Waszkiewiczowi, który od 30 lat związany jest z tą placówką. Od wielu lat będąc czynnym członkiem Rady Muzeum, a od 2003 r. jej Przewodniczącym, wspiera swoją fachową radą i pomocą działania Muzeum. Widząc jego społeczną pracę na rzecz Muzeum władze miejskie nadały mu w maju 2012 r. tytuł Honorowego Obywatela Ciechanowca. Oprócz SGGW, Muzeum ściśle współpracuje również z Politechniką Warszawską oraz z wieloma placówkami naukowymi i muzealnymi w kraju, np. Zamkiem Królewskim w Warszawie, Fundacją Zbiorów im. Ciechanowieckich (działającą przy Zamku Królewskim),

Muzeum Techniki w Warszawie, z muzeami w Łomży i w Białymstoku.

Rys. 10. Najnowsze nabytki Muzeum
Fig. 10. Latest acquisitions of Museum

Obecne zbiory Muzeum liczą ponad 28 000 eksponatów, które prezentowane są zwiedzającym na 39 ekspozycjach stałych. W skansenie mazowiecko-podlaskim zgromadzono ponad 50 zabytkowych obiektów architektury drewnianej (od XVIII do początku XX wieku) z pełnym wyposażeniem wewnątrz, które ulokowano w trzech zespołach. Muzeum posiada również trzy filie. Najbliższa to Drewnowo Ziemaki, w której stoi wiatrak "koźlak" *in situ*, wybudowany pod koniec pierwszej połowy XIX wieku. Obok technicznie sprawnego wiatraka

ulokowano chatę z Uszy Małej, wybudowaną w 1875 roku, która pełni funkcję domu młynarza. Druga filia mieści się w Dąbrowie Łazach, gdzie na otwartej przestrzeni w naturalnym środowisku stoi trzeci wiatrak typu "koźlak". Zbudowany na początku XX wieku w Wysokiem Mazowieckiem, przeniesiony do Dąbrowy około 1940 r. Najmłodszą filią - od 2008 r. - jest budynek szkoły wiejskiej z początku XX wieku w Winnie Chrolach, w którym jest prezentowana ekspozycja dotycząca edukacji na wsi mazowiecko-podlaskiej.

Muzeum ustawicznie poszerza swoją ofertę programową. Z biegiem lat stało się organizatorem wielu interesujących imprez o zasięgu ponad lokalnym, mających wieloletnie tradycje. Są to między innymi: „Niedziela Palmowa - Konkurs na Wykonanie Palmy Wielkanocnej”, „Jarmark św. Wojciecha”, „Zajazd Wysokomazowiecki - Szlachty historia na żywo”, „Podlaskie Święto Chleba”, „Wykopki pod wiatrakiem” oraz „Konkurs Gry na Instrumentach Pasterskich” (od 2007 roku noszący imię Kazimierza Uszyńskiego).

Obecnie Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu jest Wojewódzką Samorządową Instytucją Kultury, wpisaną od 28 grudnia 1998 roku do Państwowego Rejestru Muzeów prowadzonego przez Ministra Kultury i będącą w gestii Samorządu Województwa Podlaskiego.

Czy utworzenie Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu, odbudowa wszystkich obiektów, utworzenie pięknego skansenu z pogranicza Mazowsza i Podlasia oraz zagospodarowanie całego obecnego terenu, a przez to zachowanie części historii naszej ojczyzny miało sens? Muszą to ocenić sami odwiedzający Muzeum turyści. Do czego całym sercem Państwa zapraszam.

GOLDEN JUBILEE OF THE MUSEUM OF AGRICULTURE IN CIECHANOWIEC

Summary

Paper presents the history, owned collections and activities of individual departments of the Museum of Agriculture in Ciechanowiec.

Key words: agriculture; history; museum; jubilee; Poland

Podręcznik pt. **MASZyny ROLNICZE** adresowany jest do szerokiego grona pracowników dydaktycznych i słuchaczy uczelni przyrodniczych oraz użytkowników maszyn rolniczych. Zawarto w nim podstawowe informacje z przedmiotu "Technika rolnicza i eksploatacja maszyn rolniczych" wykładanego na ww. Uczelniach. Problematyka wykładów tego przedmiotu obejmuje charakterystykę szerokiego i niezwykle różnorodnego asortymentu maszyn i urządzeń technicznych. Wyczerpujące omówienie czy opisanie całości materiału jest niemożliwe. Z tych też względów w podręczniku przedstawiono ściśle wyselekcjonowane partie materiału - informacje podstawowe oraz te, które są dziełem autorów lub powstały przy znaczącym ich udziale. Stąd też, pomimo że podręcznik ma charakter pozycji dydaktycznej, nosi znamiona pracy monograficznej. Materiał uzupełniający stanowi literatura zamieszczona na końcu każdego z rozdziałów.

Wydawca:

Branżowy Ośrodek Informacji Naukowej, Ekonomicznej i Normalizacyjnej
Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych

60-963 Poznań, ul. Starołęcka 31

tel. 061 87-12-200; fax 061 879-32-62;

e-mail: office@pimr.poznan.pl; Internet: <http://www.pimr.poznan.pl>